

NEDERLANDS TIJDSCHRIFT VOOR VELDBIOLOGIE
OPGERICHT DOOR E. HEIMANS, J. JASPERS Jr. EN JAC. P. THIJSSE

Nog eens Muizestaart

O. HOEKSTRA en D. T. E. VAN DER PLOEG

In het oktober-nummer 1974 van dit tijdschrift schreven wij op p. 232 over de zeldzaamheid van het Muizestaartje (*Myosurus minimus*) en gaven wij een kaartje van het verspreidingsgebied in Friesland. We uitten toen de veronderstelling dat dit interessante plantje in Friesland in nog wel dertig uurhokken zou kunnen worden gevonden.

In 1976 en 1977 werd opnieuw in de geschikte tijd (mei) naar *Myosurus* uitgekeken, met als resultaat dat het Muizestaartje nu recent uit ruim 90 Friese uurhokken bekend is (fig. 1).

Ook in de overige Friese uurhokken is vrij intensief gespeurd naar het eventuele voorkomen van het Muizestaartje, echter zonder resultaat, zodat aangenomen mag

worden dat de soort daar ontbreekt of althans zeer spaarzaam aanwezig zal zijn. Onze ervaring leert dat in het gebied waar *Myosurus* voorkomt de plant vrij spoedig wordt gevonden als men eenmaal een „neus” voor deze soort heeft gekregen. Men hoeft slechts op oude dammen in weilanden te kijken of op een laag koeiepaadje. In de regel is het bekijken van een vijftal dammen reeds voldoende; meestal heeft men dan wel het voorkomen vastgesteld. Langs de grenzen van het op het kaartje aangegeven verspreidingsgebied wordt het vinden echter reeds aanmerkelijk moeilijker en moet men enkele tientallen dammen onderzoeken voor men resultaat heeft.

In de regel staat *Myosurus* op geschikte

plekken – en dat zijn dan enigszins uitgetrapte dammen in weilanden, vooral in het klei-veengebied en graag daar waar wat stagnerend water heeft gestaan – in tien- tot honderdtallen exemplaren. Soms lukt het na intensief speuren op een geschikte plek slechts één plantje te vinden, maar ook komen vindplaatsen voor (bv. in vochtige platgetreden wegbermen) waar duizenden, misschien zelfs wel tienduizenden plantjes gelijktijdig staan te bloeien. Een dergelijke rijke vindplaats troffen wij aan in de Haskerveenpolder onder Joure, waar over honderden meters nagenoeg niets anders groeit dan *Myosurus*. Buiten Friesland vonden we zo'n rijke vegetatie aan weerszijden van een landweggetje onder Stroe op het eiland Wieringen.

Is het milieu gunstig, dan kan *Myosurus* daarvan uitstekend profiteren. De reproductiemogelijkheden van de soort zijn zeer groot. Eén goed ontwikkeld „staartje” kan wel een 300 vruchtjes bevatten. Een zestal staartjes aan één plantje is

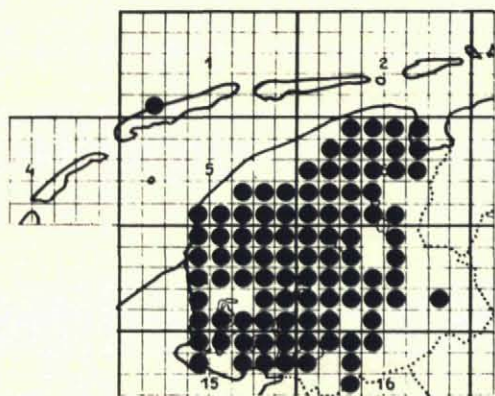

Fig. 1. Verspreiding van het Muizestaartje in Friesland, 1977.

heel gewoon, en dit zou dan voor één plantje reeds een 1800 vruchtjes betekenen.

Het is merkwaardig dat de Nederlandse flora's het rijkelijk voorkomen van het Muizestaartje in Friesland niet het vermelden waard vinden. De laatste druk van Heukels-Van Ooststroom vermeldt slechts „zeldzaam” en bij Heimans, Heinsius en Thijsse vinden we de aanduiding „z” (vrij zeldzaam). Westhoff en Den Held (Plantengemeenschappen in Nederland) zijn echter gedetailleerder als zij bij de behandeling van het *Myosuretum* minimi vermelden: „in Nederland zeldzaam, vooral bekend uit Friesland en uit F”. Wij tekenen hierbij aan dat het ons op een lange „*Myosurus*-tocht” over de noordelijke Groninger klei niet gelukte het Muizestaartje te vinden, evenmin als op een dergelijke tocht door de kop van Noordholland. Gezien onze ervaringen op de Friese klei hadden we op de Groninger klei toch eigenlijk wel verwacht een aantal groeiplaatsen aan te treffen, (Van de lagere, meer binnenwaarts gelegen klei in Groningen is de soort wel bekend).

In Friesland lijkt momenteel het Muizestaartje geen gevaar te lopen; wel is ons opgevallen dat op nieuwe dammen in ruilverkavelingsgebieden, vooral wanneer men de dam met zand heeft opgehoogd, er geen spoor van ons Muizestaartje is te vinden, terwijl ook frezen en egaliseren van weilanden funest is voor de soort.

Nieuw voor ons is het voorkomen van het Muizestaartje in stadsparkjes en -tuintjes in Sneek, waar het op diverse plaatsen voorkomt onder heesters.